

Bendra informacija apie ekonomišką ir ekologišką vairavimą

Vairuotojų mokymo tvarkos aprašo, patvirtinto Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 2B-84 „Dėl Vairuotojų mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/576dd9c0d06811e3a8ded1a0f5aff0a9/aiKwLUdhhu>) 1 priede numatyta, kad būsimasis vairuotojas turi išmokti vairuoti transporto priemonę ekonomiškai, žinoti pagrindinius ekonomiško transporto priemonės eksploatavimo metodus ir suvokti svarbą saugiam eismui ir aplinkai. Transporto priemonių vairuotojų mokymo kursų struktūroje ir turinyje turėtų būti nurodyta, kad visų kategorijų transporto priemonių vairuotojai turi turėti įgūdžių važiuoti įvairiais keliais (gatvėmis), siekiant ekonomiško važiavimo pagal nustatytą maršrutą nuo stovėjimo iki tikslinės vietos. Iš esmės jau nuo 2010 m. rugsėjo mėn. būsimieji vairuotojai supažindinami su ekonomiško ir ekologiško vairavimo pagrindais. Atsižvelgdama į tai ir į 2012 m. lapkričio 19 d. Komisijos direktyvą 2012/36/ES, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/126/EB dėl vairuotojo pažymėjimų, VĮ „Regitra“ nuo 2014 m. tikrina vairuotojų, laikančių egzaminus, teorines ekonomiško ir ekologiško vairavimo žinias ir praktinius įgūdžius ir gebėjimus.

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos nuomone, ekonomiško ir ekologiško transporto priemonės vairavimo nauda yra neabejotina, todėl ekonomiško ir ekologiško vairavimo teorinių žinių ir praktinio vairavimo įgūdžių tikrinimas egzaminų metu yra naudingas.

Vairuotojų mokytojų ir vairavimo instruktorių specialių pirminių kursų mokymo plane yra numatyta ekonomiško vairavimo tema. Tačiau norint geriau paruošti būsimuosius vairuotojus, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija rekomenduoja vairuotojų mokymo įstaigų vadovams ir jų darbuotojams skirti papildomą dėmesį ekonomiško ir ekologiško vairavimo teorinėms žinioms ir praktiniams įgūdžiams ir gebėjimams tobulinti.

Ekonomiško ir ekologiško vairavimo rekomendacijos¹

Vadinamasis ekonomiškas ir ekologiškas vairavimas apima ekonomišką, ekologišką ir saugų transporto priemonės vairavimą. Ekonomiškas ir ekologiškas vairavimas yra vienas iš būdų taupyti degalus, tausoti transporto priemonę, mažiau kenkti gamtai ir pasiekti kelionės tikslą greitai ir svarbiausia saugiai.

Šiais laikais degalai yra brangūs, o jų vartojimas sukelia neigiamą poveikį aplinkai dėl išmetamųjų dujų (CO₂ ir kt.) kenksmingumo. Važiuojant transporto priemone, esant didelėms variklio apsukoms, ypač didėja degalų sąnaudos. Vengiant nereikalingo greitėjimo ir stabdymo, tinkamai naudojant oro kondicionavimo ir elektroninę įrangą būtų galima padidinti degalų naudojimo efektyvumą. Jeigu vairuodami atsižvelgsite į šiuos patarimus, galėsite efektyviau naudoti degalus, taip pat bus mažiau teršiama aplinka.

¹ ECOWILL (Ecodriving – Widespread Implementation for Learner Drivers and Licensed Drivers), Grant agreement number IEE/09/822/SI2.558293, WP 3 of the EU Project

Pagrindiniai ekonomiško ir ekologiško vairavimo principai

1. Prognozuokite eismą (transporto srautą ir kitų eismo dalyvių veiksmus)

- Iš anksto numatykite galimus eismo pasikeitimus (transporto srautą ir eismo dalyvių veiksmus)
- Galite padidinti savo būsimų veiksmų pasirinkimo apimtį, jei laikysitės tinkamo atstumo iki kitų transporto priemonių (padidintas saugus atstumas, lygus ~ 3–4 sekundėms iki priešais važiuojančios transporto priemonės, optimizuoja galimų veiksmų pasirinkimą ir subalansuoja greičio pasikeitimus transporto sraute, suteikia galimybę važiuoti tolygiai pastoviu greičiu)
- Laikykitės didesnio atstumo iki priešais važiuojančios transporto priemonės, kad galėtumėte pagal galimybes maksimaliai išnaudoti transporto priemonės inercijos jėgas

2. Palaikykite pastovų ir tinkamą transporto priemonės greitį esant mažoms variklio apsukoms

- Vairuokite tolygiai ir švelniai, pagal galimybes naudokite kiek įmanoma aukštesnę pavarą esant mažoms variklio apsukoms (variklis turi netrūkčioti ir negesti)
- Prisiminkite, kad važiavimas dideliais greičiais (daugiau kaip ~ 90 km/h) ar esant didelėms variklio apsukoms gerokai padidina degalų sąnaudas

3. Stenkitės kuo anksčiau įjungti aukštesnę pavarą

- Pagal galimybes stenkitės perjungti pavarą, kai variklio apsukos nedidelės (~ 2 000 aps./min., priklausomai nuo transporto priemonės techninių specifikacijų)
- Apgalvokite eismo situaciją, saugos poreikius ir transporto priemonės valdymo specifiką

4. Reguliariai tikrinkite oro slėgį padangose (nors kartą per mėnesį ir prieš ilgas keliones ar važiavimą dideliais greičiais, pvz., automagistralėmis ar greitkeliais) (tinkamas padangų slėgis, atsižvelgiant į transporto priemonės pakrovimą, turi būti nurodytas automobilio eksploatavimo vadove ir gali būti nurodytas degalų bako dangtelio vidinėje pusėje, ant transporto priemonės kėbulo, atidarius vairuotojo dureles ir pan.)

- Padangos turi būti tinkamai pripūstos, kadangi per mažas oro slėgis padangose gali kelti pavojų eismo saugai, taip pat eikvojama daugiau degalų

5. Turėkite omenyje, kad papildomai energijai išgauti reikia daugiau degalų ir pinigų

- naudokite oro kondicionierių ir elektros įrenginius protingai ir išjunkite juos, jei nereikia, nes papildomos energijos reikalaujantys elektros prietaisai padidina degalų sąnaudas, taip pat išlaidas degalams (elektros energija gaunama iš papildomų degalų, kurie sudeginami vidaus degimo variklyje, taigi elektros prietaisai neveikia „nemokamai“)
- nesivežiokite nereikalingų daiktų ir venkite nereikalingos oro varžos (pvz., bagažinė ant stogo, nenuvalytas sniegas ir pan.)

Papildomi ekonomiško ir ekologiško vairavimo principai

- Venkite trumpų kelionių. Šaltas variklis naudoja daug daugiau degalų nei variklis, kuris išilo iki darbinės temperatūros, taip pat šaltas variklis labiau teršia aplinką. Trumpų kelionių metu variklis nepasiekia optimalios darbinės temperatūros. Tai padidina variklio susidėvėjimą ir sumažina jo ilgaamžiškumą.
- Pradėkite važiuoti iš karto užvedę variklį, nereikia šildyti variklio jam veikiant tuščiąja eiga (jei automobilio langai užšalę ar aprasoję, savaime aišku, visų pirma reikėtų pasirūpinti geru matomumu, ir tik atšilus ar atrasojus langams, pradėkite kelionę).
- Nespauskite akceleratoriaus pedalo užvesdami variklį.
- Išjunkite variklį sustoję ilgesniam laikui (arba naudokite automatinę *Start / Stop* sistemą, jei tokia įrengta). Priimta manyti, kad variklį išjungti apsimoka tada, kai tikimasi, kad sustojimas truks ilgiau kaip 20 sekundžių (degimas turi būti įjungtas).
- Uždarykite langus važiuodami dideliais greičiais, nes atidaryti langai padidina aerodinaminę varžą ir tai padidina degalų sąnaudas.
- Naudokite tinkamas ir kokybiškas alyvas, taip pat padangas, kurių riedėjimo varža maža (žr. padangų ES ženklimą).
- Reguliariai tikrinkite automobilio techninę būklę.
- Rinkitės automobilius, kurie ekonomiškai naudoja degalus ir mažiau teršia aplinką. Naujesnėse dyzelinėse transporto priemonėse turėtų būti įrengti kietųjų dalelių filtrai. Atkreipkite dėmesį į prietaisų skydelyje pateikiamą informaciją apie degalų sąnaudas (jei tokia yra) ir stenkitės taupyti degalus.
- Apsvarstykite galimybes pasinaudoti ne asmeniniu automobiliu, o alternatyviomis transporto rūšimis, nes apie 25 % visų kelionių automobiliu sudaro kelionės iki 2 kilometrų, 50 % kelionių – iki 5 kilometrų kelionės.
- Važinėjimas dviračiu ir vaikščiojimas pėsčiomis ne tik turi teigiamą poveikį aplinkai, bet ir Jūsų sveikatai ir biudžetui. Viešojo transporto naudojimas taip pat padeda taupyti pinigus ir mažinti aplinkos teršimą. Apsvarstykite galimybes pakaitomis pavežti draugus / kolegas ar naudoti automobilių dalijimosi paslauga. Tai padės taupyti degalus ir mažinti kelionių išlaidas.

Parengta pagal užsienio literatūrą *Rules for Ecodriving*.

Parengė

Dmitrij Bial